

VCCI

DOI
2016

Điều tra các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài & Cảm nhận của doanh nghiệp về các vấn đề môi trường

GS.TS. Edmund Malesky
Đại học Duke, Hoa Kỳ

Các xu hướng trong cảm nhận của nhà đầu tư nước ngoài về chất lượng điều hành kinh tế tại Việt Nam

Đã đến lúc để đầu tư vào Việt Nam

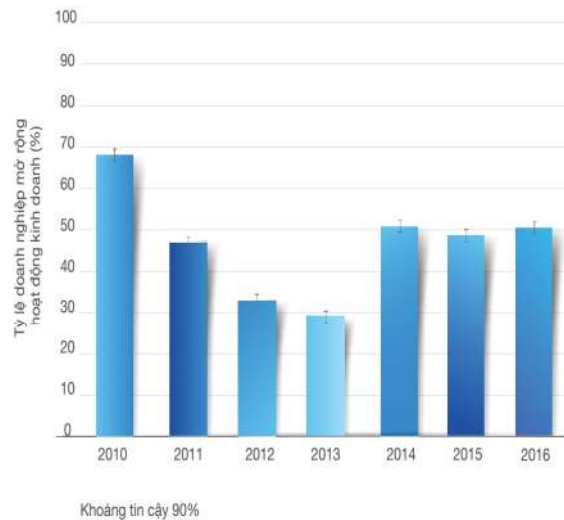
Xuất bản ngày Thứ 4, 25/05/2016 | Thông tin viên Carl Delfeld

DOI
2016

Nhà đầu tư tiếp tục lạc quan về môi trường kinh doanh Việt Nam

Nguồn: Câu hỏi điều tra PCI-FDI A12: "Trong 2 năm tới, nhận định nào dưới đây phù hợp với kế hoạch kinh doanh của doanh nghiệp bạn?" Hình trên mô tả tỉ lệ doanh nghiệp trả lời họ sẽ tăng hoặc có kế hoạch tăng quy mô kinh doanh.

Chi phí giao dịch để đi vào hoạt động tại Việt Nam xuống thấp ở mức kỷ lục

Năm	Số doanh nghiệp	Chính thức đi vào hoạt động trong 3 tháng	Cần thêm các giấy phép khác	Tổng chi phí bỏ ra để hoàn tất các thủ tục đăng ký để chính thức hoạt động theo USD (Bách phân vị)			Giấy chứng nhận đăng ký đầu tư và đăng ký doanh nghiệp cấp phép cùng lúc (giá trị trung bình)
		(%)	(%)	p25	p50	p75	
2000	301	89,0	37,3	300	1000	2100	0,7
2001	349	89,1	32,2	300	1000	5000	0,7
2002	552	89,1	35,0	200	1000	5000	0,8
2003	473	89,6	33,9	200	1000	3250	0,8
2004	417	88,5	29,1	250	1775	5000	0,8
2005	642	87,5	34,1	500	1950	5000	0,8
2006	682	82,8	35,2	400	2000	5000	0,8
2007	868	84,3	33,3	500	2000	5000	0,7
2008	692	85,7	33,7	500	2000	5000	0,8
2009	432	82,9	35,5	500	2000	5000	0,8
2010	463	79,0	36,4	500	2000	5000	0,7
2011	436	77,8	40,6	500	2000	8000	0,8
2012	263	78,3	44,8	200	1150	5000	0,8
2013	283	79,9	42,9	300	2000	5500	0,8
2014	227	83,3	46,2	150	2000	5000	0,7
2015 & 2016	66	90,9	38,4	18,5	1000	3000	0,6

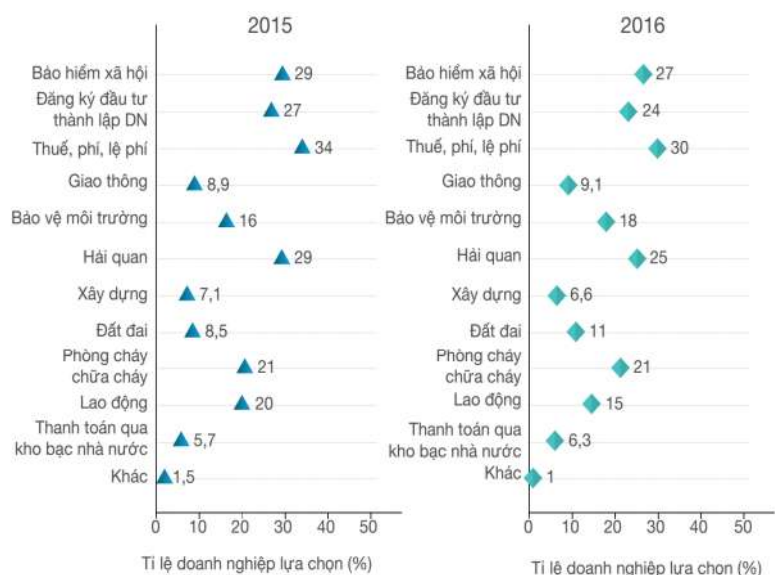

Song vẫn còn nhiều quan ngại về gánh nặng quy định hộ đăng ký

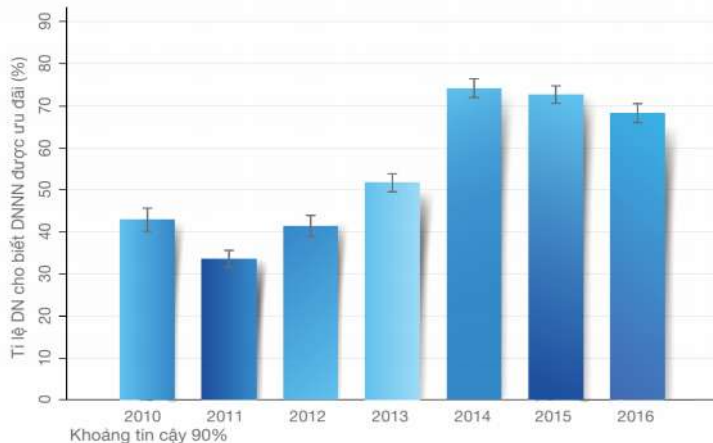
Năm	Dành trên 5% thời gian trong năm tìm hiểu và thực hiện quy định (%)	Số cuộc thanh tra (trung bình)	Tỉ lệ bị thanh, kiểm tra quá mức (hơn 8 lần) (%)	Số ngày hàng xuất khẩu hoàn thành thủ tục thông quan (Giá trị trung vị)	Số ngày hàng nhập khẩu thông quan (Giá trị trung vị)
2010	56,6	2	28,0	1	2
2011	68,1	2	15,9	1,5	2
2012	79,4	2	2,9	2	2
2013	77,8	2	2,7	2	2
2014	70,2	2	3,3	1	2
2015	69,8	2	2,9	1	2
2016	71,9	2	24,8	1	2

Các TTHC thuế, BHXH và Hải quan vẫn là mối quan ngại lớn nhất của các DN FDI

Nguồn: Điều tra PCI-FDI, câu hỏi D4: "Từ kinh nghiệm thực tiễn tại tỉnh của bạn, vui lòng cho biết thủ tục hành chính ở những lĩnh vực nào dưới đây còn nhiều phiền hà?"

**Dù đã giảm đáng kể,
nhưng ưu đãi đối
với DNNN vẫn là
quan ngại đối với
DN FDI**

Nguồn: Câu hỏi J23 PCI-FDI "Bạn có đồng ý với nhận định sau không "Chính quyền tinh ưu đãi cho các doanh nghiệp có vốn nhà nước trong các hợp đồng với cơ quan nhà nước" 1) Hoàn toàn đồng ý; 2) Đồng ý; 3) Không đồng ý; 4) Hoàn toàn không đồng ý.

Loại chi phí không chính thức

Năm	Trả chi phí không chính thức khi đăng ký kinh doanh ¹ (%)	Trả hoa hồng khi tham gia đấu thầu ¹ (%)	Trả tiền bồi trơn khi làm thủ tục thông quan (%)	Sử dụng quy định để nhúng nhiều (%)	Không sử dụng tòa án vì lo ngại nhúng nhiều (%)	Công việc được giải quyết sau khi trả tiền bồi trơn (%)
2010	18,5	NA*	64,4	31,4	8,9	47,3
2011	9,9	9,5	53,3	23,5	8,2	46,2
2012	9,0	12,0	56,2	24,1	12,7	54,5
2013	19,7	10,3	57,4	43,9	13,9	59,2
2014	17,2	31,4	66,2	60,1	22,3	58,2
2015	28,7	24,8	58,8	66,2	23,5	59,0
2016	24,7	13,6	49,7	56,4	18,7	45,3

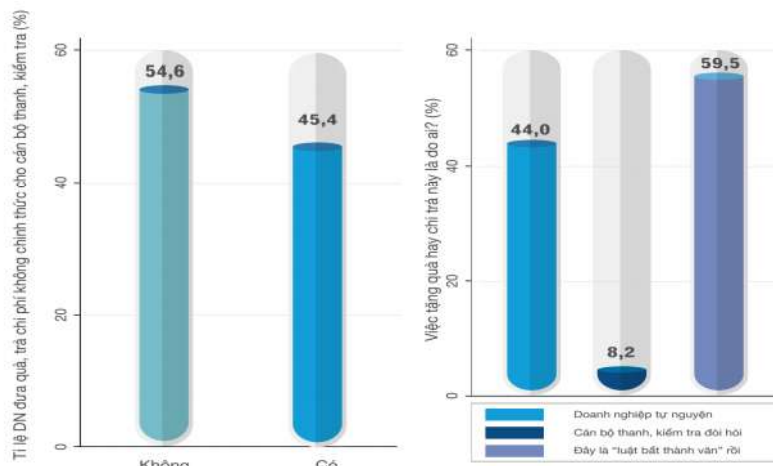
Khoản chi cho chi phí không chính thức (số tiền/thu nhập hàng năm) (%)

Năm	0	<1	1-2	2-5	5-10	>10
2010	22,1	40,5	17,0	10,9	6,8	2,9
2011	31,0	33,5	19,7	7,7	6,5	1,6
2012	30,3	40,7	17,4	8,2	2,6	0,9
2013	19,5	48,6	18,4	8,6	3,2	1,7
2014	18,9	42,5	20,1	11,9	4,7	2,0
2015	16,5	44,6	18,1	12,8	6,3	1,8
2016	25,9	43,9	15,2	8,8	4,1	2,0

**Nhiều chỉ tiêu về
tham nhũng vật có
chiều hướng giảm**

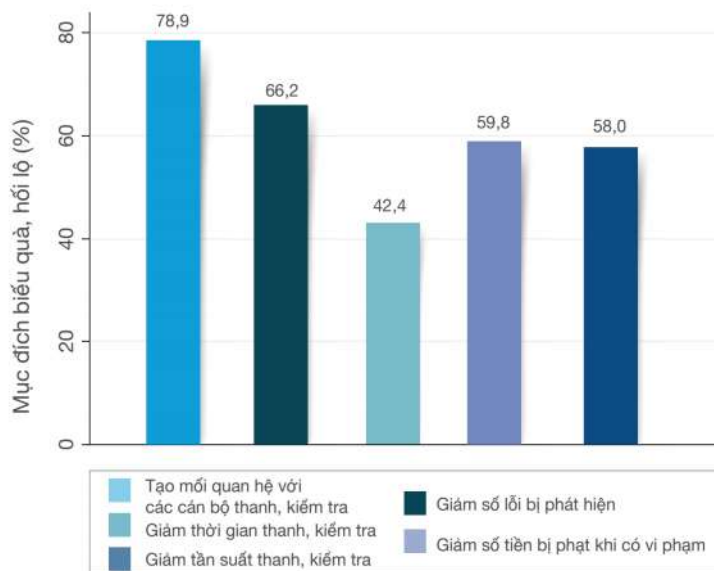
“Một bàn tay không vỗ thành tiếng”

Việc DN chủ động đưa quà biếu, hối lộ vẫn là vấn đề chính trong xóa bỏ tham nhũng

Nguồn: Câu hỏi điều tra PCI-FDI D2.1: “Trong các đợt thanh tra, kiểm tra, doanh nghiệp bạn có đưa quà hay trả các khoản chi phí không chính thức cho cán bộ thanh, kiểm tra không?” & D2.1.1: Vui lòng cho biết việc tặng quà hay chi trả này là do ai?”

Mục đích lớn nhất khi đưa hối lộ là nhằm tạo mối quan hệ hoặc tránh bị phạt lỗi

Nguồn: Câu hỏi điều tra PCI-FDI E2.3: “việc chi quà hay trả các khoản lót tay này có giúp...”

Thông điệp chính từ Điều tra DN FDI

- Những thay đổi pháp luật trong hai năm qua đã tạo ra một môi trường pháp lý thân thiện hơn đối với các nhà đầu tư nước ngoài.
- Những cải cách này đã gặt hái được thành quả, gia tăng sự lạc quan và triển vọng mở rộng sản xuất kinh doanh lớn hơn.
- Kết quả điều tra cho thấy chi phí gia nhập thị trường và tham nhũng vật đã giảm bớt.
- Tuy nhiên, Việt Nam vẫn còn nhiều việc phải làm để khai thác hết tiềm năng thu hút đầu tư:
 - Môi trường chính sách có nhiều ưu đãi đối với DNNN vẫn là một trở ngại.
 - Quy định hậu đăng ký vẫn còn nhiều phiền hà và một số doanh nghiệp cho biết bị thanh tra, kiểm tra quá mức.
 - Nhiều DN “chủ động biểu quà hối lộ” và coi khoản chi phí này như một hợp đồng bảo hiểm để giúp họ tránh bị những nhiễu và “được việc” trong tương lai.

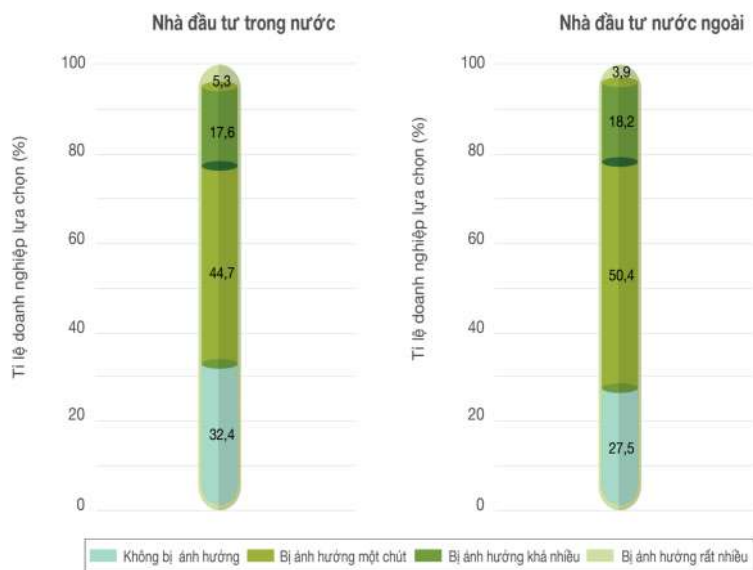

Cảm nhận của doanh nghiệp về các vấn đề môi trường

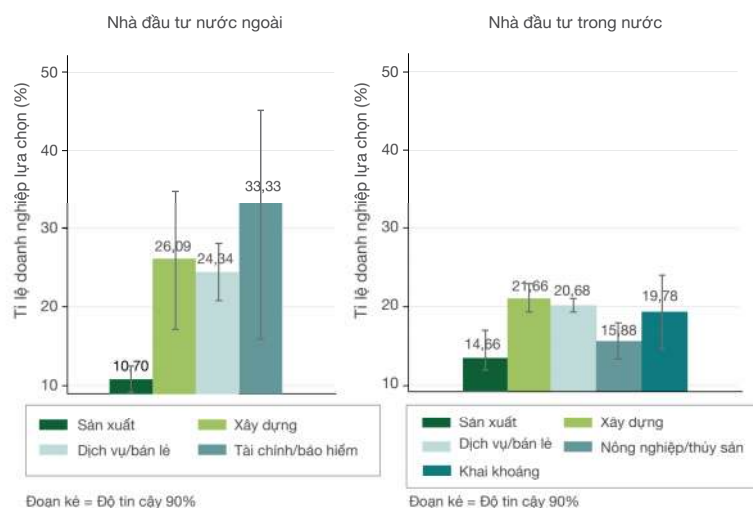
1/5 doanh nghiệp tin rằng ô nhiễm môi trường ảnh hưởng tiêu cực tới hoạt động kinh doanh

Nguồn: Câu hỏi G15 khảo sát PCI và câu hỏi M9 khảo sát PCI-FDI, "Nếu bạn chọn ô nhiễm rất nghiêm trọng/nghiêm trọng, vui lòng đánh giá mức độ ảnh hưởng tiêu cực tới hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp bạn?"

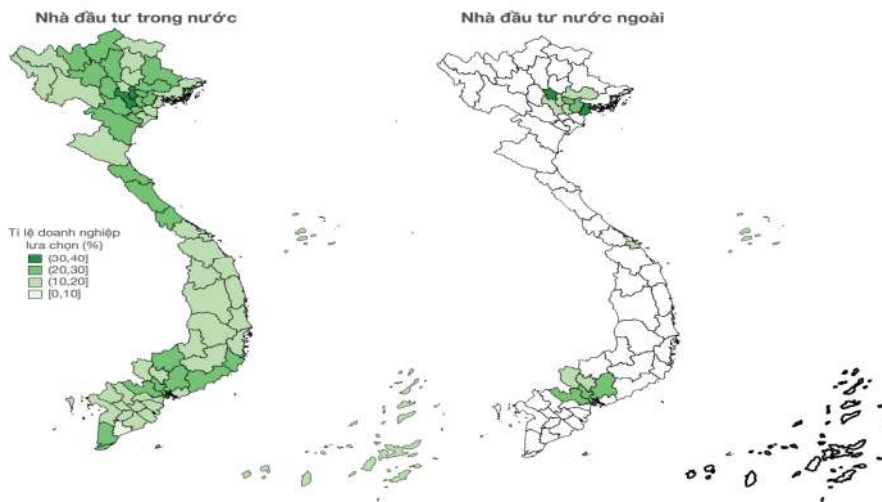
DN FDI và DN trong các ngành phi sản xuất chế tạo là đối tượng có quan ngại lớn nhất về vấn đề môi trường

Nguồn: Câu hỏi G15 khảo sát PCI và câu hỏi M9 khảo sát PCI-FDI, "Nếu bạn chọn ô nhiễm rất nghiêm trọng/nghiêm trọng, vui lòng đánh giá mức độ ảnh hưởng tiêu cực tới hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp bạn?" Câu trả lời được phân theo lĩnh vực tương ứng với câu hỏi A6 trong khảo sát trong nước và câu hỏi A7 trong khảo sát nước ngoài.

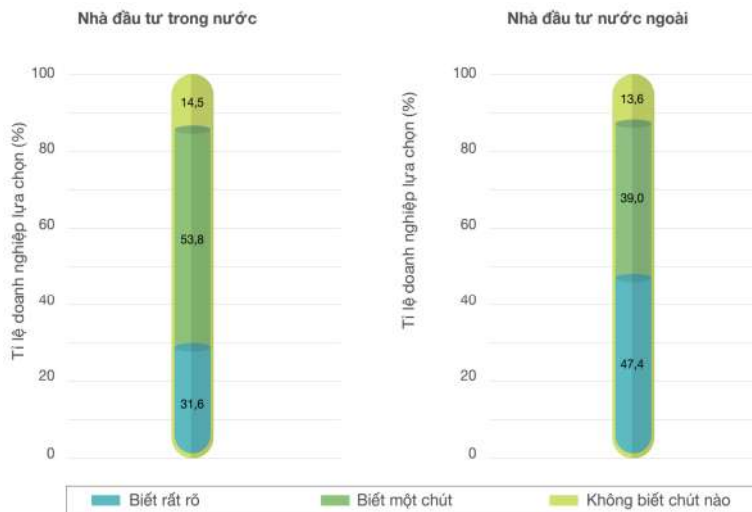
Những quan ngại về ô nhiễm môi trường được ghi nhận rộng khắp các địa phương trên cả nước

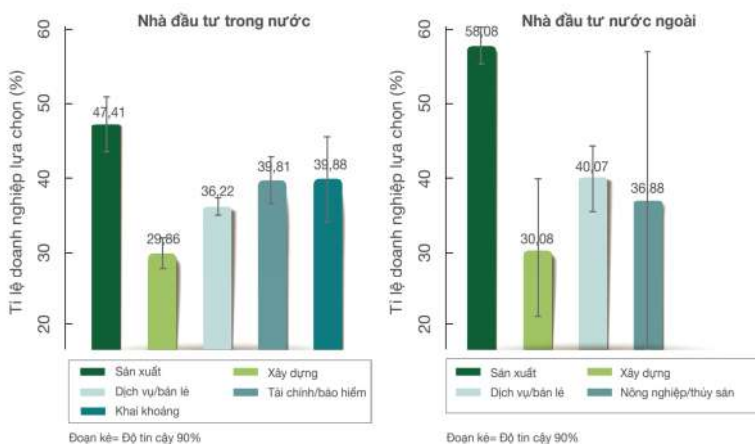
Các vi phạm về môi trường có được giải quyết thỏa đáng?

Câu hỏi G13 khảo sát PCI và câu hỏi M7 khảo sát PCI-FDI	Nhà đầu tư trong nước				Nhà đầu tư nước ngoài			
	Trung bình lựa chọn Có	Số lượng	Khoảng tin cậy 95%		Trung bình lựa chọn Có	Số lượng	Khoảng tin cậy 95%	
	(%)		(%)	(%)	(%)		(%)	(%)
1. Trong năm qua, bạn có biết trường hợp nào về việc doanh nghiệp tại tỉnh bạn gây ô nhiễm môi trường không?	37,7	7,158	36,6	38,8	31,2	1,365	28,7	33,7
2. Nếu Có, các cơ quan chức năng của tỉnh có hành động kịp thời để xử lý vấn đề ô nhiễm không?	60,6	3,392	59,0	62,3	62,9	475	58,6	67,3
3. Vấn đề ô nhiễm môi trường đó có gây thiệt về mặt kinh tế đến doanh nghiệp của bạn không?	24,8	4,978	23,6	26,0	16,4	640	13,5	19,3
4. Nếu Có, doanh nghiệp bạn có được bồi thường không?	26,9	1,666	24,8	29,0	21,5	158	15,0	28,0
5. Nếu Có, việc bồi thường có thỏa đáng không?	37,6	1,105	34,8	40,5	32,7	104	23,5	41,9

Mức độ nhận biết về các quy định môi trường của các doanh nghiệp trong nước thấp

Nguồn: Câu hỏi G7 khảo sát PCI và câu hỏi M1 khảo sát PCI-FDI "Vui lòng đánh giá mức độ nhận biết về các quy định môi trường áp dụng đối với doanh nghiệp bạn?"

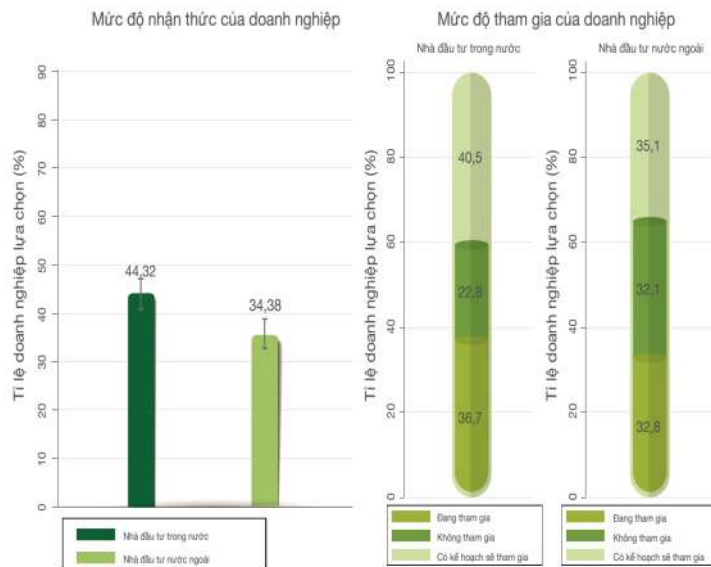

DN trong ngành sản xuất chế tạo có mức độ nhận thức lớn nhất

Nguồn: Câu hỏi G10 khảo sát PCI và câu hỏi M4 khảo sát PCI-FDI, "Doanh nghiệp bạn hiện có áp dụng chính sách xanh trong sản xuất, kinh doanh không (mục tiêu của chính sách xanh là giảm thiểu ô nhiễm bằng cách sử dụng nguyên vật liệu và năng lượng một cách hiệu quả nhất)?" Các câu trả lời được phân loại theo các lĩnh vực tương ứng theo câu hỏi A6 đối với khảo sát trong nước và câu hỏi A7 đối với khảo sát nước ngoài.

Các chương trình kêu gọi DN tình nguyện tham gia bảo vệ môi trường chỉ mới bắt đầu

Nguồn: Câu hỏi G12 khảo sát PCI và câu hỏi M6 khảo sát PCI-FDI, "Bạn có biết về các chương trình kêu gọi doanh nghiệp tình nguyện tham gia bảo vệ môi trường mà tỉnh tổ chức không?" Câu hỏi G12.1 khảo sát PCI và câu hỏi M6.1 khảo sát PCI-FDI, Nếu biết, hiện doanh nghiệp bạn có đang tham gia chương trình nào không?"

Sự cố ô nhiễm Formosa khiến cho nhiều doanh nghiệp có động lực tuân thủ các quy định hơn và áp dụng các quy chế nội bộ về môi trường

Có thể bạn đã nghe nói trong năm vừa rồi, tại ven biển 4 tỉnh miền Trung Việt Nam (Hà Tĩnh, Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên – Huế) xảy ra sự cố môi trường nghiêm trọng, làm hải sản chết bất thường, gây thiệt hại lớn về kinh tế-xã hội, môi trường biển, ảnh hưởng xấu đến đời sống người dân... Nguyên nhân là do Công ty Formosa Hà Tĩnh đã có những vi phạm trong quá trình xử lý chất thải. [Form A] Đến nay, vụ việc này chắc chắn sẽ bị xử lý hình sự vi phạm về môi trường. Trước sự kiện này, vui lòng cho biết mức độ đồng ý của bạn với các nhận định sau:

Nhận định	Doanh nghiệp trong nước				Mức độ (4= hoàn toàn đồng ý)	Tổng số lượng đồng ý (%)
	Hoàn toàn đồng ý (%)	Đồng ý (%)	Không đồng ý (%)	Hoàn toàn không đồng ý (%)		
1. Sau sự cố này, có khả năng doanh nghiệp tôi sẽ đầu tư hơn cho việc tuân thủ các quy định về môi trường	21,8	71,5	6,1	0,5	3,15	93,4
2. Sau sự cố này, chính quyền tỉnh tôi đã ban hành thêm các quy định về bảo vệ môi trường nhằm tránh các sự việc tương tự xảy ra trong tương lai	14,8	68,2	14,3	2,7	2,95	83,0
3. Sau sự việc này, chính quyền tỉnh tôi đã tăng cường công tác thanh, kiểm tra về việc tuân thủ các quy định môi trường	13,1	70,7	13,6	2,6	2,94	83,8
4. Doanh nghiệp phải có trách nhiệm bảo vệ môi trường dù việc này làm tăng chi phí của doanh nghiệp	21,1	75,3	2,9	0,7	3,17	96,4
5. Chính quyền tỉnh phải có trách nhiệm thực thi các quy định môi trường dù việc này tạo gánh nặng cho cộng đồng doanh nghiệp.	19,2	72,2	8,1	0,6	3,10	91,3
6. Chính quyền địa phương không nên phê duyệt các dự án đầu tư mới có thể tác động tiêu cực đến môi trường cho dù việc này có thể làm giảm số lượng việc làm tại địa phương.	34,1	57,4	7,3	1,3	3,24	91,5
7. ít khả năng sẽ xảy ra các thảm họa môi trường tương tự như thế này ở Việt Nam.	7,3	33,9	47,0	11,8	2,37	41,2

Nhận định	Doanh nghiệp FDI					Tổng số lượng đồng ý (%)
	Hoàn toàn đồng ý (%)	Đồng ý (%)	Không đồng ý (%)	Hoàn toàn không đồng ý (%)	Mức độ (4= hoàn toàn đồng ý)	
1. Sau sự cố này, có khả năng doanh nghiệp tôi sẽ đầu tư hơn cho việc tuân thủ các quy định về môi trường	28,9	64,8	5,5	0,8	3,22	93,8
2. Sau sự cố này, chính quyền tỉnh tôi đã ban hành thêm các quy định về bảo vệ môi trường nhằm tránh các sự việc tương tự xảy ra trong tương lai	21,6	67,1	10,3	1,0	3,09	88,7
3. Sau sự việc này, chính quyền tỉnh tôi đã tăng cường công tác thanh, kiểm tra về việc tuân thủ các quy định môi trường	19,4	69,1	10,0	1,5	3,06	88,5
4. Doanh nghiệp phải có trách nhiệm bảo vệ môi trường dù việc này làm tăng chi phí của doanh nghiệp	29,5	67,7	2,3	0,5	3,26	97,3
5. Chính quyền tỉnh phải có trách nhiệm thực thi các quy định môi trường dù việc này tạo gánh nặng cho cộng đồng doanh nghiệp.	25,9	69,2	4,4	0,5	3,21	95,1
6. Chính quyền địa phương không nên phê duyệt các dự án đầu tư mới có thể tác động tiêu cực đến môi trường cho dù việc này có thể làm giảm số lượng việc làm tại địa phương.	39,6	51,6	7,7	1,1	3,30	91,2
7. Ít khả năng sẽ xảy ra các thảm họa môi trường tương tự như thể này ở Việt Nam.	6,7	30,5	47,9	14,9	2,29	37,2

Sự cố ô nhiễm Formosa khiến cho nhiều doanh nghiệp có động lực tuân thủ các quy định hơn và áp dụng các quy chế nội bộ về môi trường

Thông điệp chính về các vấn đề môi trường

- Trong bối cảnh xảy ra một loạt các sự cố về môi trường trường trong thời gian qua, nhận thức về các vấn đề do ô nhiễm gây ra ngày càng tăng
- Phải lựa chọn hoặc tăng trưởng kinh tế hoặc môi trường trong lành là một quan điểm sai lầm. Điều này được khẳng định rõ ràng trong kết quả điều tra PCI 2016.
- Một số lượng lớn các doanh nghiệp tin rằng bảo vệ môi trường là vấn đề quan trọng và ô nhiễm môi trường gây thiệt hại nặng cho hoạt động sản xuất kinh doanh của họ, đặc biệt là các doanh nghiệp phi sản xuất.
- Các doanh nghiệp cho biết sẵn sàng chi trả để tuân thủ thêm các quy định môi trường hay tự áp dụng các quy chế nội bộ để tránh ô nhiễm.
- Nhiều doanh nghiệp đã chủ động có những biện pháp ứng phó với vấn đề ô nhiễm môi trường.

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN!

www.pcivietnam.org

www.pcivietnam.vn

PCV
2016